

Věc: posudek vedoucího bakalářské práce Terezy Gajduškové *Sémiotická analýza novinových titulků*

Autor posudku: Jakub Češka Ph.D.

Autorka hodlá ve své práci tematizovat vztah titulků k obsahu článku a to na půdě sémiotiky. Svoje téma omezí na diskusi kolem Kaplického projektu Národní knihovny. Práci člení do dvou odlišných pasáží, první je teoretická (noviny, sémiotika, účinnost, poznání, znak,), v druhé části provádí autorka analýzu vybraného materiálu. Z takto pojeté práce je zřejmé, že různé vztahy nadpisu k obsahu článku nebude možné sjednotit nějakou tezí, ale že lze pouze mapovat různé typy těchto vztahů, což se autorce v analyzovaném materiálu podařilo doložit. Množství analyzovaného materiálu je pro „sémiotickou“ analýzu postačující, práce je po formální stránce (citace a odkazy na literaturu a to i elektronickou) zvládnuta bezpečně. Překlepy přičítám na vrub obvyklého závěrečného chvatu u dokončování bakalářské práce.

K teoretické části bych měl několik drobných výhrad: při výkladu sémiotiky vychází do značné míry z přehledové práce Černého. Tento „úvod“ do sémiotiky je sice pro první seznámení, ale pro reflexivněji založenou analýzu by bylo zapotřebí důsledněji vycházet z literatury primární. Podle mého soud právě takové obeznámení se základními tématy sémiotiky vedou autorku k několika nepřesnostem, např. téma motivovanosti znaku, díky němuž není podle Černého struktura slova nahodilá, by bylo zapotřebí více rozpracovat, neboť v Sausserově lingvistice je právě znak jakožto vztah označujícího a označovaného nemotivovaný. Srovnává-li autorka Barthesův pojem signifikace s motivovanou strukturou slova (Černý), dopouští se jistého zkreslení, neboť u Barthesa jde o znak druhého řádu, který parazituje na prvním sémiologickém systému (Sausserovském), ten je však nemotivovaný. Barthesova analýza je tedy do jisté míry založena právě na napětí mezi první rovinou značení (nemotivovanou) a rovinou druhou (motivovanou). K drobné nepřesnosti dochází také v místě, kdy autorka dává příklad Sausserova znaku na slovu knihovna, když píše, že označované je obraz budovy v naší mysli. (s. 24)

V kapitole o účinnosti (s. 21) píše, že autor musí znát úroveň chápání čtenářů, jejich znalosti a zkušenosti. Avšak něco takového znát jednoduše nemůže (jak by mohl znát zkušenosti čtenářů, které nezná?). Proto by bylo dle mého soudu užitečnější pracovat s něčím jako „rétorika“ textu, kde lze vyložit a založit performativní ráz jistých rétorických postupů (v tomto ohledu je poté čtenář modelován, vytvářen, proto není nutné konkrétního čtenáře nijak zohledňovat).

Drobnou výhradu by bylo možné vznést i vůči pojetí autora: autor je pro Terezu Gajduškovou neproblematickou subjektivitou, která něco koná, nějak vyjadřuje svoje postoje atp.

Nosnost výkladu je tedy do jisté míry založena v rozpracování základních témat (autora, účinnosti...). Takto autorka vzhledem k úrovni znalosti těchto pojmů některé problémy použít se zřetele. Práce je tedy dána stylem (propracovaností teoretických pojmů), ve kterém jsou problematická místa jednoduše zakryta. Přesto je však třeba uznat, že práce je velmi dobře provedena, přehledně strukturována, výklad je přesvědčivý a zřetelný, pouze má své meze právě v oné rovině, ze které autorka vede svůj výklad.

Práci hodnotím velmi dobře v úrovni 32 bodů.